

вали въ магия, въ бавачки, въ знахарки. Всички тия прости хорица, грозни и почернѣли отъ слънцето и отъ работа, никога не излизали отъ чифлика на господаря си или отъ селото, та не знаели, какво има по свѣта и какъ живѣятъ другитѣ народи. Тѣ мислѣли, че по цѣлия свѣтъ заповѣдва турскиятъ султанъ, а турското царство — „край нѣма“. Само онѣзи селяни, на които се случвало да пжтватъ, по турската държава и да излѣзатъ вънъ отъ нейнитѣ граници, виждали и разбирали, че освѣнъ турското царство имало и други царства; че въ тия царства всички народи живѣяли по-свободно, по-добре и по-човѣшки. Кога се завръща у дома, тѣзи българи пжтници разказвали на своитѣ селяни за свободнитѣ народи, за тѣхнитѣ царства, за тѣхното свободно, богато и просвѣтено население.

Събуждане на народа. — Малко по-добре живѣяли българитѣ по планинскитѣ мѣста, дето нѣмало заселени турци. По тия мѣста тѣ се чувствували въ горитѣ по-свободни, имали свой добитѣкъ, свои ниви и свои лозя. Планинскитѣ българи, скрити отъ очитѣ на завистливия турчинъ, се обличали по-добре. Момитѣ и женитѣ изработвали и носѣли ризи, престилки, забрадки съ красиви шевици; момцитѣ сжщо имали красна носия. Разни нанизи, обеци, прѣстени, чапрази, гримии се крияли отъ турцитѣ и на праздниченъ день, на сватби, на сборовете, тѣ бивали изваждани и окачвани отъ бѣлоликитѣ моми и невѣсти за украса и хубостъ. А хубавички, весели и работни сж нашитѣ планински младежи!

Нашитѣ горски жители се криели отъ грабителското и кръвнишкото турско око; тѣхнитѣ бо-